

Anders og hans mormen på overfladen ser det rigtigt ud

Af journalist Anne Meiniche

Fortællingen indgår i publikationen:

“Det kan blive nemmere”

Et debatoplæg med handicappedes personlige fortællinger.

Socialministeriet, Socialfagligt Center, Handicapenheden. 2005

Hele publikationen kan hentes på:

<http://www.social.dk/netpublikationer/2005/p4debat1410/pdf/publikation.pdf>

Anders og hans mor ... men på overfladen ser det rigtigt ud!

Når Anders selv skal sige det, er der ikke meget, han ikke kan klare. I hvert fald, når det drejer sig om biler. Han kan skille dem ad i tusinde stumper, samle dem igen og få motoren til at spinde som en kat. Så Anders vil have sit eget værksted. Når Anders' mor bliver spurgt, synes hun, at det er en dårlig ide. For hun ved, at der er meget, Anders ikke kan – meget mere end Anders bryder sig om at høre, og hun selv bryder sig om at erkende.

Den 21. maj 2001 er Anders Madsen på vej til skoleafslutning med kammerater fra sin skole. Men før festen nogensinde kommer i gang, sker noget, som Anders ikke selv har den mindste erindring om: Han bliver slået ned midt på gaden, og på ét sekund er Anders' liv forandret.

Hjernekirurg på Aalborg Sygehus redder med nød og næppe den dengang kun 15-årige drengs liv. Men to svære læsioner i hjernen kan de ikke stille noget op med, og efter nogle måneder på sygehuset udskrives Anders med en hjerneskade, som han må leve med resten af livet. Anders' mor bliver overladt til sig selv med sin dreng.

De inddrager heller ikke de pårørende, som på egen krop står model til alle de forandringer, der sker med en hjerneskadet. ”Jeg stod med ham på parkeringspladsen foran sygehuset, og det øjeblik og den afmagt, jeg følte der, er det værste, jeg nogensinde har oplevet,” siger Anders' mor, Anne Mette Madsen, som er alene med Anders og hans lillesøster.

Anders alene i verden

Tilbage i sit hjem kan Anders ikke kende sine ting og sine omgivelser, og han er træt og rastløs. Han begynder i 9. klasse efter sommerferien, men det går slet ikke, og Anne Mette er fortvivlet. En speciallægeundersøgelse viser, at Anders har brug for hjælp: Han kan ikke tale, han kan ikke huske,

han kan ikke koncentrere sig. Anders får nu tilbudt timer på Taleinstituttet, som er amtets tilbud til børn og voksne med kognitive vanskeligheder. Når han ikke er på Taleinstituttet, ligger han hjemme i sin seng og stirrer tomt op i loftet. ”Han blev mere og mere isoleret, og det ødelagde ham selvfølgelig psykisk, at han ikke hørte til nogen steder. Men det var det eneste tilbud, der fandtes til Anders,” fortæller Anne Mette.

Når man ser på bunkerne af speciallægeerklæringer, arbejdsprøvnings og neuropsykologiske udredninger, kan det undre, at der her fire et halvt år efter ulykken stadig ikke er nogen i kommunen, der kender Anders.

To år efter overfaldet skriver en speciallæge en ny erklæring. Anders’ tilstand er nu stationær. Det er åbenbart, at han hverken vil være i stand til at tage en boglig uddannelse eller få anden varig beskæftigelse. Med støtte fra Hjerneskaderådgivningen i Nordjyllands Amt arbejder Anne Mette på, at hendes søn skal have en praktikplads, som kan bringe ham ud af den stadig mere knugende isolation. Gerne noget med biler, som er Anders’ store passion.

Dømt til nederlag

Men det skal vise sig langt sværere at gennemføre den plan, end Anne Mette nogensinde havde drømt om. Dels fordi Anders gennem de næste år løber ind i så mange forskellige sagsbehandlere og skriveborde, at han er ved at opgive ævred, og dels fordi han stilles over for udfordringer, som er helt urealistiske i forhold til hjerneskaden.

”Når man ser på bunkerne af speciallægeerklæringer, arbejdsprøvnings og neuropsykologiske udredninger, kan det undre, at der her fire et halvt år efter ulykken stadig ikke er nogen i kommunen, der kender Anders, og ved, hvad han kan magte. Men det er der ikke,” konstaterer Anne Mette.

Sagen er, at Anders ser helt almindelig ud. Men under overfladen gemmer han sit hukommelsestab, manglende koncentrationsevne, træthed, svimmelhed – og en helt urealistisk tro på egne evner, som man skal være klog på hjerneskader for at gennemskue. Og det er der ingen af Anders’ talrige sagsbehandlere, der er. De lader sig rive med af Anders forsikringer om alt det, han kan, når han sidder foran dem til møder i forvaltningen. Og det er dybest set her, at Anders’ problemer både begynder og slutter, mener Anne Mette: Han kan ikke leve op til forventningerne – hverken sagsbehandlernes, arbejdsgivernes – eller sine egne.

Falder ned mellem paragrafferne

Den onde spiral begynder allerede, da Anders og Anne Mette møder op hos kommunen for at få hjælp til at finde en praktikplads. De falder i hullet mellem børne-ungeafdelingen og voksenafdelingen, som ikke taler sammen. De falder ned mellem paragraffer, som ikke passer på Anders, og til sidst falder Anders bare sammen. Han kan ikke se perspektivet i de endeløse møder og samtaler med den ene sagsbehandler efter den anden om ting, som han ikke forstår.

Anne Mette forsøger at tage sagen i egen hånd og finder to mulige praktikpladser på værksteder, som godt vil tage Anders. Men kommunen vil ikke være med, og derfor går der over et halvt år, før Anders kommer ud i sit første praktikforløb, som bliver – en dundrende fiasko. Jobbet er for krævende for Anders. Han kan ikke koncentrere sig om de stillede opgaver, han bliver træt, irriteret og deprimeret over sin egen utilstrækkelighed – og mister jobbet.

Dernæst følger fire andre praktikforløb på forskellige værksteder, som Anne Mette i dag godt kan se, er det rene selvmord for Anders. Han møder hver gang op fuld af forventning – og må hver gang give op, fordi hans hoved slet ikke kan følge med. ”De ved ikke, hvad en hjerneskade er”

I maj 2004 er kommunen overbevist om, at Anders ikke kan klare et almindeligt job. Han får tilkendt et flexjob. Men der skal gå et helt år, før han reelt får tilbudt et flexjob på et værksted. Heller ikke dét bliver nogen succes. Efter kort tid bliver Anders fyret på grund af ”ustabil fremmøde”.

”Og det er jo netop én af de ting, man skal vide om en ung mand med Anders’ diagnose. Han er ikke stabil. Men dét og meget andet har kommunen ikke fortalt til Anders’ arbejdsgiver, og så er det på forhånd dømt til at gå galt,” siger Anne Mette.

Han blev mere og mere isoleret, og det ødelagde ham selvfølgelig psykisk, at han ikke hørte til nogen steder. I det hele taget er Anne Mette skuffet over, at kommunen ikke har gjort sig den ulejlighed at sætte sig ind i, hvad en hjerneskade indebærer. Og at man ikke har villet lytte mere til folk, der véd det.

Eksempelvis til amtets Hjerneskaderådgivning, der havde forudsagt alle de problemer, som Anders endte med at stå i. ”De inddrager heller ikke de pårørende, som på egen krop står model til alle de forandringer, der sker med en hjerneskadet. Så sagsbehandlerne er de første, der tager fejl af Anders. De næste er så arbejdsgiverne, som slet ikke har fået den nødvendige information, og tror, at han er dum og doven,” siger Anne Mette.

På pension som 20-årig

Med årene har Anne Mette tilkæmpet sig meget viden om hjerneskader – på den hårde måde. Hun har set Anders blive forladt af vennerne, som ikke forstår, hvad der er sket med ham. Hun har set ham forsøge at bo for sig selv som andre unge og knække halsen på simple ting som indkøb, madlavning og rengøring. Hun har i det hele taget set ham lide så mange nederlag i livet, at hendes bestræbelser for hans fremtid i første omgang går på at forhindre flere af slagsen.

Så nu har kommunen indledt en førtidspensionssag – og meddelt Anne Mette, at man derefter ikke vil gøre mere for Anders. ”Det er i virkeligheden det sidste, jeg ønsker for Anders. Men det er et valg mellem pest og kolera. En pension vil køre ham endnu længere ud på et sidespor – men den vil samtidig give ham fred til at være Anders uden alle de nederlag og uden altid at skulle være en sag,” siger Anne Mette. Anders selv trækker på skuldrene ved udsigten til en pension. Måske fordi han ikke kan overskue konsekvenserne – måske fordi han bare vil have fred. ”Jeg føler mig mest til grin ved alle de møder,” siger han.

Værkstedet, som Anders drømmer om og beskriver så livagtigt, at man næsten tror, det eksisterer – det afviser Anne Mette. ”Anders kan skrue i ting, hvis det foregår i hans eget tempo. Men han kan ikke holde en aftale, føre et regnskab eller holde sammen på en kundekreds. Det nederlag vil jeg godt skåne ham for,” siger hun.